

ÉDENTŐL KELETRE EAST OF EDEN

LUDWIG MŰZEUM
Kortárs Művészeti Múzeum
Museum of Contemporary Art
www.ludwigmuseum.hu

**ÉDENTŐL KELETRE. Fotórealizmus: Valóságváltozatok
EAST OF EDEN – Photorealism – Versions of Reality**

2011. szeptember 14 – 2012. január 15.
September 14, 2011 – January 15, 2012

kurátor | curated by Erőss Nikolett
kurátor asszisztens | assistant curator Stánitz Zsuzsanna

Malcolm Morley: *Portré Eszeséről a Central Parkban* | *Portrait of Esses in Central Park, 1969-1970.* Fotó | Photo ©MUMOK, Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien, a Ludwig Gyűjtemény, Aachen letétje | Leihgabe der Sammlung Ludwig, Aachen

A hatvanas évek végével kibontakozó, a valóság festészeti ábrázolását a fotográfikushoz mérő, olykor azzal versenyre kelő fotórealizmus jórészt amerikai és nyugat-európai alkotók és művek révén ismert. A budapesti Ludwig Múzeum széles körű nemzetközi együttműködéssel megvalósított kiállításának célja, hogy a korábban Bécsben (MUMOK, 2010) majd Aachenban (Ludwig Forum, 2011) bemutatott, a Ludwig gyűjtemények anyagára építő megközelítések mellé a közép- és kelet-európai régió hasonló tendenciáit rendelje a hatvanas, hetvenes és korai nyolcvanas évekből, a hidegháborús realizmus komplexebb értelmezéséhez kínálva így szempontokat.

A fotográfikus ábrázolás élethűségét kihívó, analitikus festészetet különböző mértékben ugyan, de párhuzamokra és követőkre talált az egykori vasfüggöny keleti oldalán is; a politikai és kulturális kontextusok eltérései, a realizmus történeti hagyománya, a művészeti piac és a fogyasztói kultúra hiánya azonban gyökeresen más perspektívát rajzolt a kelet-európai fotóalapú realizmus elé.

A képzőművészeti fotóhasználat Közép- és Kelet-Európában is sokat kutatott téma, a fotórealizmus ezen belül mégis viszonylag marginális fejezet. A fotó átírása túlságosan szó-szerinti, a festészmód túlságosan mintakövető, a technikai pontosság maga alá gyűri a személyességet és a kockázatot – ismert érvek, amelyek azonban figyelmen kívül hagyják az előkép-, és a témaválasztásban rejlő politikumot. Egészen más vállalás a feszes magazincímlapok, tökéletesen exponált reklámfotók, műtermi beállítások helyett a közepesen sikerült családi vagy sajtófotók megfestése – ilyenkor a hangsúly az ábrázolás kihívásairól a valóságára helyeződik át.

A képek válogatásakor nem a festészeti minőség bemutatása volt a kizárólagos cél. A festészeti bravúr, a fotóillúzió megközelítése többször háttérbe szorult egy másik szempont, a hétköznapok és a hiánygazdaság realizmusának felidézése mellett. A technikai kihívások helyett sok esetben a témaválasztás és a kritikai szempontok kapnak nagyobb teret, a művekre egy korszak dokumentumaiként tekinthetünk.

A kiállítás nemzetközileg is jól ismert és csaknem elfeledett alkotók műveiből egyaránt válogat, lehetőséget adva a közelmúlt egy sok alakban létező művészeti tendenciájának elsősorban történeti alapú újraértelmezésére.

Andrzej Sadowski: *Csoportkép a sárga Renault-val* | *Group Portrait with the yellow Renault, 1978.* A Zachęta Nemzeti Galéria jóvoltából | Courtesy of Zachęta National Gallery of Art

Photorealism came into its own at the end of the 1960s, arising from the challenge posed by photographic depiction to realist painting, and is mostly associated with well-known Western European artists and their works. The Budapest Ludwig Museum exhibition expands the scope of earlier shows in Vienna (MUMOK, 2010) and Aachen (Ludwig Forum, 2011), both of which included materials from the Ludwig's collection. Our exhibition offers new approaches to similar Central and Eastern European tendencies by virtue of a complex interpretation of Cold War realism.

True-to-life photographic representation and analytical depiction also found followers on the Eastern side of the Iron Curtain, although not in the same measures or with the same convictions as in the West. The different

political and cultural contexts, the long-standing historical tradition of realism and the lack of an art market or consumer culture meant that East European photo-based realism faced fundamentally different perspectives.

The fine arts aspect of photography is a rich and much-discussed theme in Central and Eastern Europe, yet within this photorealism has, to date, represented a relatively marginal chapter. The excessively literal rewriting of photography, over-concentration on model modes of depiction and technical precision have suppressed personality and danger: these are well-known arguments that have neglected the politics concealed by choice of source image and theme. Unlike the entirely other world of taut magazine covers, perfectly rendered advertising images and workshop settings, well-meaning and moderately successful family or press photographs shift the emphasis from the challenge to depict, to that of reality.

Artworks were selected not on the basis of normative, depictive quality. The representation of mastery, photo-illusion was frequently subsumed by another dimension, namely everyday life during the Cold War and the realistic depiction of economies of shortage. In many instances, choice of subject and critical perspectives played a more important role in our selection than technical precision deployed to examine the gaze and representation – the works exhibited are also to be considered as documents of an epoch.

The exhibition includes works from internationally-recognised names as well as forgotten artists, thus allowing us to reconsider the recent past through the lenses of an artistic trend in its many forms.

Jadranka Fatur: *Busz Cmrok felé* | *Bus for Cmrok, 1975.* Kortárs Művészeti Múzeum, Zágráb | Museum of Contemporary Art, Zagreb

A kiállításon szereplő művészek | Artists in the show include

Robert Bechtle, William Beckman, France Berko Berčić, Bernáth(y) Sándor, Milan Bočkay, Corneliu Brudascu, John Clem Clarke, Chuck Close, Robert Cottingham, Csernus Tibor, Milutin Dragojlović, Don Eddy, Richard Estes, Halina Eysymont, Jadranka Fatur, Fehér László, Julián Filo, Gérard Gasiorowski, Franz Gertsch, Ralph Goings, Ion Grigorescu, Tadeusz Grzegorzcyk, Jean Olivier Hucleux, Kelemen Károly, Konrad Klapheck, Kocsis Imre, Łukasz Korolkiewicz, Ewa Kuryluk, Lakner László, Matei Lăzărescu, Richard McLean, Méhes László, Méhes Lóránt, Franc Mesarič, Jacques Monory, Malcolm Morley, Lowell Nesbitt, Nyári István, Theodor Pištěk, Sigmar Polke, Stephen Posen, Gerhard Richter, Veronika Rónaiová, James Rosenquist, Mimmo Rotella, Andrzej Sadowski, John Salt, Ben Schonzeit, Paul Staiger, Andrzej Strumiłło, Andrzej Szumigaj, Andrzej Tryzno, Gerd Winner

produkciós asszisztensek | production assistants Szigeti Flóra, Kis Veronika Edit

a kiállítás létrehozásában közreműködött | exhibition team Bodor Béla, Dóczy István, Farkas Emese, Gózan Mihály, Horváth Endre, Ignác István, Koruhely Nikolett, Kovács Tamás, Kónya Béla, Kürti Emese, Molnár János, Simon Kati, Üveges Krisztina, Zelena Albert

Köszönet a művészeknek és a kölcsönző intézményeknek | We would like to thank the participating artists and the lenders Aleksander Bassin; Andreiana Mihail Gallery, Bucharest; ERSTE Stiftung, Vienna; Galeria Neon, Budapest; Galerie Pecka, Prague; Hernádi-gyűjtemény, Budakeszi; Jan Koniarek Gallery, Trnava; Kovács Gábor Művészeti Alapítvány, Budapest; Ludwig Forum für Internationale Kunst, Aachen; Ludwig Galerie Schloss Oberhausen; Ludwig Museum im Deutschherrenhaus Koblenz; Dr. Lukáš Jirka; Magyar Nemzeti Galéria, Budapest; Antal-Lusztig-gyűjtemény / MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ, Debrecen; Museum Ludwig, Köln; Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien; Museum of Contemporary Art, Belgrade; Museum of Contemporary Art, Zagreb; National Museum, Belgrade; Nudelman-gyűjtemény / Kieselbach Galéria és Aukciós ház, Budapest; Plan B Gallery Cluj/Berlin; Schimicsek Tibor; Slovak National Gallery, Bratislava; Szabó Vilmos; Szombathelyi Képtár, Szombathely; The National Museum in Warsaw; Zachęta National Gallery of Art, Warsaw

Külön köszönet | Special thanks to Vladimír Beskid, Birkás Ákos, Zoran Erič, Fehér Dávid, Jana Geržová, Adrian Guta, Tomasz Jeziorowski, Gwen Jones, Erwin Kessler, Mihnea Mircan, Anca Oroveanu, Mihai Pop, Tomáš Pospiszył, Magdalena Radomska, Magda Radu, Rónai Péter, Igor Španjil, Maria Świerżewska, Andrzej Szczerski, Žaneta Vávrová

A kiállítás együttműködő partnerei | The exhibition has been realised in collaboration with | Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien; Ludwig Forum für Internationale Kunst, Aachen

Borító | On the cover
France Berko Berčić: *Római emlék* | *Memory of Rome, 1974.*
A művész jóvoltából | Courtesy of the Artist

Művészeti Múzeum
Kortárs Művészeti Múzeum
Ludwig Museum
www.ludwigmuseum.hu
Open: Tuesday-Sunday 10.00-20.00 Closed on Mondays
Nyitva: kedd-vasárnap: 10.00-20.00 | Hétfőn zárva
www.ludwigmuseum.hu | Facebook.com/ludwigmuseum
Tel: +36 1 555 3444 | info@ludwigmuseum.hu
Művészetek Palotája | 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.

Open: Wednesday-Friday 11 a.m.-18 p.m., Saturday 2 p.m.-6 p.m.
Nyitva: szerda-péntek 11.00-18.00, szombat 14.00-18.00
A kiállításhoz kapcsolódó számos kiadvány olvasható a Ludwig Múzeum 2. emeleti könyvtárában.
Publications connected to the topic of the exhibition can be consulted in the museum library on the second floor.
Könyvtár | Library

Jelenkészes szeptemberben a www.kozoszen.hu oldalon.
buszjártót biztosít a Raiffeisen Bank.

2011. szeptember 27. és november 12. között, 6 régióból 3-3 iskola számára ingyenesen
Raiffeisen busszal a Ludwig Múzeumba 2011 őszén
A Ludwig Múzeum Északi kiállításának megvalósítására

Kiállítási belépővel ingyenes.
Kiállítás: 10. december 10. | Bán Zsófia – január 14.
Birkás Ákos – december 10. | Hamter Ferenc – október 22. | Kende Tamás – november 19.
Valuch Tibor – október 8. | Hamter Ferenc – október 22. | Kende Tamás – november 19.
Szombat napokon 18.00 órákor
Ekskluzív tárlatvezetések

Kiállítási belépővel ingyenes. | Free with the ticket for the exhibition.
Csütörtökönként 18.00 órákor (magyar) | Every Thursday at 7 p.m. (English)
2011. szeptember 14. – 2012. január 15. | September 14, 2011 – January 15, 2012
Rendezéses tárlatvezetések | Regular Guided Tours

Szabadegyletem: Fénykép vagy festmény? Éden vagy Kelet?
Műterem és kultúra – előadások az északi kiállításához.
Programjegy: 600 Ft. Teljes árú kiállítás belépővel ingyenes.
2011. november 8. – december 6., keddenként, 16.00-17.30
Raifer M. János – november 8. | Fehér Dávid – november 15. | Frazon Zsófia – november 22.
Stóhr Lóránt – november 29. | Sasvári Edit – december 6.

Családi koffer
Kapt fel a koffer a kiállítás bejáratalán, és már indulhat is a családi felfedezőút az északi kiállítás című időszaki kiállításban!

CSALÁDI PROGRAMOK
2011. szeptember 27., 14.00-17.00
Kortárs művészetpedagógiai műhely tanároknak, szakembereknek.

SZAKMAI PROGRAM
Az öt érzék felfedezése | Discovering the five senses
Erzsébetiniken keresztül megismerhetjük a valóságban fellelhető érzékszerveket.
A kortárs művészeteken keresztül megismerhetjük a valóságban fellelhető érzékszerveket.
Programjegy: 600 Ft / fő.
Értesítésként megismerhetjük a valóságban fellelhető érzékszerveket.
Programjegy: 600 Ft / fő.

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

CSALÁDI DÉLUTÁN
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

Családi délután
Kreatív foglalkozások szombat délutánonként. Programjegy: 600 Ft / fő.
Október 1., 8., 15., 22., szombatonként, 10.30-12.30

**ÉDENTŐL
KELETRE
EAST OF
EDEN**

**Fotórealizmus:
Valóságváltozatok
Photorealism –
Versions of Reality
2011. 09. 14. –
2012. 01. 15.**

**Ludwig Múzeum –
Kortárs Művészeti Múzeum
Ludwig Museum –
Museum of Contemporary Art**